చింపేసిన పేజీలు

తుంపర్లు.... ....వానతుంపర్లు.... ....సన్న సన్న వాన తుంపర్లు....గాలి విసురుకి రోడ్డుమీద కాయితాలూ, చెత్త అటూ ఇటూ చెదిరిపోతున్నాయి. చెట్లనుంచి రాలిన ఆకులు తడి రోడ్లకి అంటుకుపోయి, పచ్చని చుక్కలతివాసీ పరచినట్లు వుంది. ఇంకా దూర దూరంగా చూస్తే మంచు, కనీ కనిపించకుండా వూగుతున్న చెట్లు, నిర్మానుష్యంగా వున్న రోడ్డు. ఎవరో పాలకుర్రాడు కామాసు నడవలేక తడిసిపోతూ గబగబ అడుగులేస్తున్నాడు. దొడ్లో పారిజాతం చెట్టు గుప్పున వాసన కొడుతోంది. చూస్తున్న కొద్దీ ఎంతో బాగుంది. ఆ దృశ్యం జీవితమంతా తను అలా గడుప గలిగితే ఎంత బాగుణ్ణు.

కొమ్మూరి ఉషారాణి

ఆ ఆశ క్షణమాత్రంలోనే సావిత్రి మనసుని వీడిపోయింది. సావిత్రి మనసు వాన తుంపర్లకుమల్లె తడి తడిగా అయిపోయింది. సావిత్రి ఆలోచనలు గాలి విసురులా అటూ ఇటూ చెదిరిపోతున్నాయి. సావిత్రి కోరికలు రాలిన ఆకులల్లె నేలకి ఒరుగుతున్నాయి. సావిత్రి భవిష్యత్తుకూడా దూరాన మంచల్లె అస్పష్టమయి పోతూంది.

"ఇంతలోనే ఎంత కోరిక! జీవితమంతా ఇలా కూర్చుండి పోవాలని ఎంత ఆశ! 'ఇలాటి కోర్కె మునుపు ఎన్నిసార్లు కలగలేదు'. జీవీతం ఒకోక్కప్పుడు ఎంత భ్రమ కలిగిస్తుంది!" సావిత్రి అడ్డుకుంటున్న కన్నీళ్ళని తుడుచుకుంది.

బైట సన్నాయి మోత హెచ్చవుతూంది. శుభకార్యానికి వచ్చిన బంధువులూ, స్నేహితులూ యింట్లో సందడి కలుగ జేస్తున్నారు. ముహూర్తపు వేళ సమీపిస్తున్నది—సమయానికి ఈ చీదర, వాన ఏమిటి? అభ్యాగతులు విసుక్కుంటున్నారు. పట్టు పరికిణీలు తడుపుకుంటూ పిల్లలు వరండాల్లో చేరి కాయితాల పడవలు తయారు చేస్తున్నారు. లోపల నుంచి పెద్దవాళ్ళ కేకలు.... లౌడు స్పీకరులో హిందీ సినిమా పాటలు. వీధి చివర మూగుతున్న బిచ్చగాళ్లు.... వాన జోరు హెచ్చింది.

"అమ్మాయి గదిలో ఏం చేస్తున్నావే? లేచి యిలారా? వేళయి పోతూంది!"

కాంతమ్మ బైటనుంచి తలుపు తడుతోంది.

సావిత్రి గబగబ ట్రంకుపెట్టె తెరిచి, చీరల అడుగునుంచి ఓ చిన్న పుస్తకం బైటికి తీసింది. మాసిపోయిన పచ్చ అట్ట, అలుక్కు పోయినట్లున్న అక్షరాలు. అక్కడక్కడ ఏవో అంకెలు తన ఆశలకీ ఆనందానికీ, కన్నీళ్లకీ చిహ్నంగా నిలిచిపోయింది ఈ డైరీ. మరికొద్ది క్షణాలలో ఈ డైరీని తననుంచి శాశ్వతంగా విడదీయాలి. ఈ కాయితాలు చింపేయగలిగితే తనకి పునర్జన్మ కలుగుతుందా?.. ప్చ్.... సావిత్రి కిటికీలో ఓరగా కూర్చుని పేజీలు తిరగ వేస్తోంది. రెండు వాన చినుకులు టపటపమని ఆ పేజీల మీద పడ్డాయి. బైట ఈదురుగాలి, వాన, లోపల సన్నాయి మోత.... తన నుంచి శాశ్వతంగా విడదీయవలసిన ఆ జీవిత పుటలని, ఆతురతతో, వణుకుతున్న చేతులతో పట్టుకుంది సావిత్రి.... ఒక్కో అక్షరం రెండేసి అక్షరాలుగా కనపడుతున్నాయి.

* * *

2-2-57 విజయవాడ

ఇవాళ వెంకట్రావు గారింట్లో పార్టీ. యింకా నాలుగన్నా కాలేదు. అంతా తయారవుతున్నారు. పార్టీలంటే వీళ్లకి యింత పిచ్చేమిటో! నాకు వెళ్లాలనిలేదు. ఏదో సాకు చెప్పి వెనక వుండిపోవాలని వుంది. కానీ వుండనిస్తారా? ప్రాణం తీస్తారు బయలుదేరే వరకు? "సోషల్‌గా వుండాలి" అంటుంది పిన్ని. కాస్త చూడచక్కగా తయారయితే ఆక్షేపణలేదు అంటారు లలిత, వనజ. ఏమిటో!

వీళ్ళింట్లో అంతా గందరగోళంగా వుంది నాకు. ఒకటే హడావుడి, నిత్యం వాదోపవాదనలు. ఇంటికి వచ్చిపోయే అతిథులు.

* * *

13–5–57

ఇప్పుడే జీన్ క్రిస్టాఫర్ ముగించాను. ఇంక ఏమీ చదవకుండా, ఏమీ ఆలోచించకుండా అలా పడుకోవాలనివుంది. లలిత పిలుస్తోంది. పిన్నికి యివాళ జ్వరం. వంట సహాయం చేయాలి. అమ్మ వచ్చేముందర చెప్పింది, యింట్లో ఒక మనిషిగా కలిసి మెలిసి సహాయం చేయమని. పని మాట ఎలా వున్నా కలిసిమెలిసి నాకు చేత కావటంలేదు. ఈ సంవత్సరం ఓపిక పడితే ట్రెయినింగు పూర్తయి యింటికి వెళ్ళిపోవచ్చు. పంతులమ్మ పని ఏమిటి? ఐ. ఏ. యస్. అయినా కట్టకపోయావా అంటాడు బాబాయి. కానీ వాళ్ళకేం తెలుసు. ఒక చిన్న స్కూలు, పిల్లలు, ఆ పిల్లలకి పాఠాలు చెబుతూ నేను....యిదే నా ఆదర్శమని.

* * *

5–7–57

ఆదర్శాలంటూ వుండి ఏం లాభం, అవి ఫలించే వాతావరణం లేకపోయినప్పుడు ముందుగదిలో చర్చ జోరుగా సాగుతోంది. అతని గొంతు స్పష్టంగా వినపడుతోంది. తతిమ్మా ఎవర్నీ పెదిమ కదపనీయకుండా అంతా తనే మాట్లాడేస్తున్నాడు. చాలా చక్కగా ఖబుర్లు చెబుతాడు. ఎంత చిన్నవిషయమైనా చాకచక్యంతో, కళ్ళప్పగించి అలా వినేట్లు చేయగల శక్తి వుంది అతనిలో. 'ఛైల్డ్ సైకాలజీ' పుస్తకం మూసేసి ఆ మాటలనే వింటున్నాను. ఇదివరకు చాలాసార్లు యిలాగే జరిగింది. ఆ కంఠం విన్నప్పుడల్లా నాకు యింకోపని చేయబుద్ధి పుట్టటం లేదు. చూసేందుకు ఏదో కాలేజీ కుర్రాడల్లే సామాన్యంగా వుంటాడు.

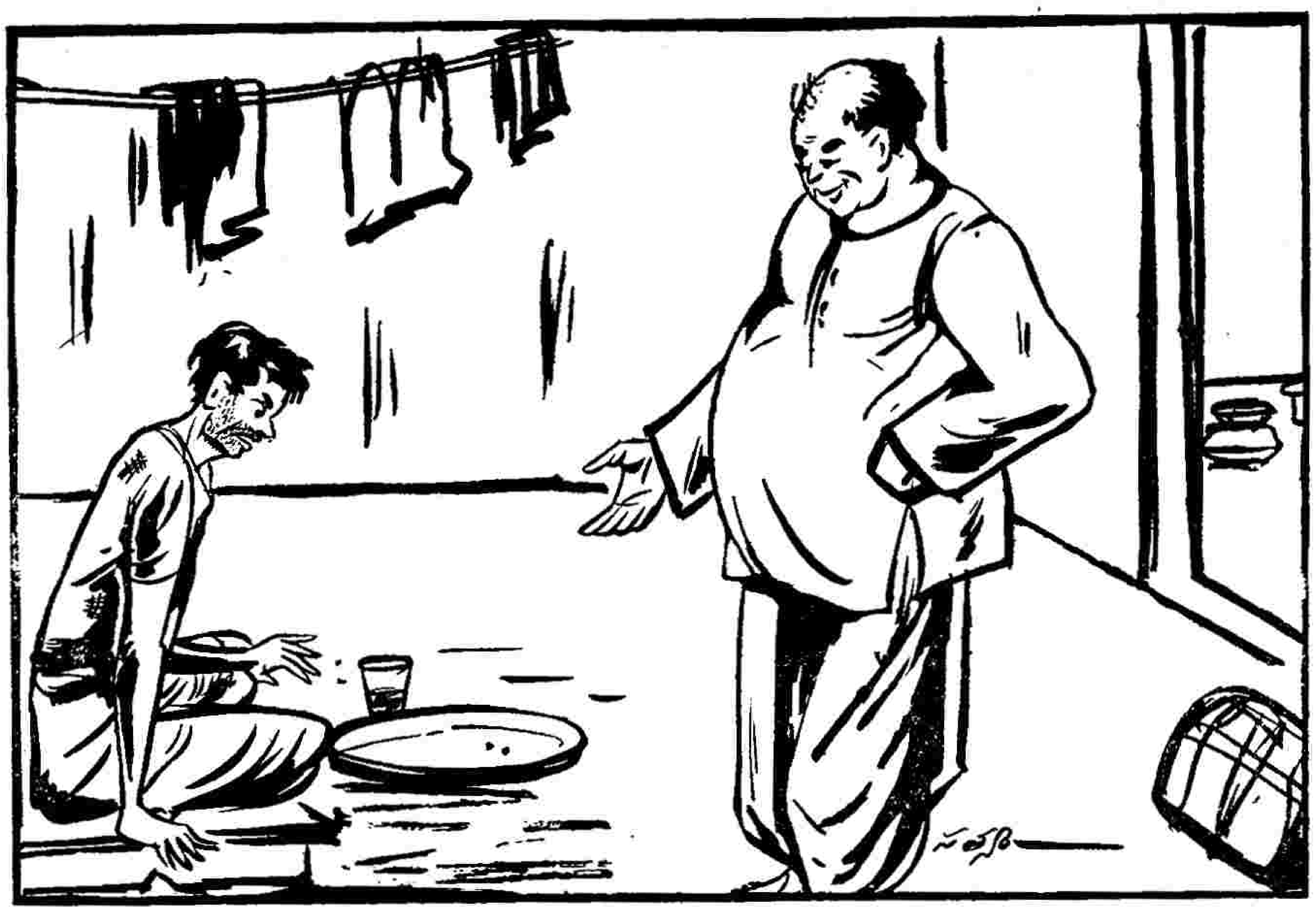

"తిను బాబూ తిను, కడుపునిండా తిను. ఎన్నాళ్ళయిందో పాపం భోంచేసి."

కానీ చాలా సంస్కారంగల వాడు, చదువుకున్న వాడు, అయ్యుండాలి.

* * *

23–9–57

"అబ్బే! నేను ఆట్టే చదువుకోలేదు. డిగ్రీలు నాకసలు లేవు. అదృష్టం కొద్దీ యింగ్లీషు కంపెనీలో వుద్యోగం దొరికిందిగానీ లేకపోతే ఏ క్లార్కుగానో వుండవలసింది" ఈ విషయం అతను చాలా నిస్సంకోచంగా, నవ్వుతూ చెప్పాడు, అన్నీ అంతే! మనసులో ఏమీ దాచుకోకుండా, నిర్మొహమాటంగా చెప్పేస్తాడు. తనని గూర్చి తను ఎక్కువ మాట్లాడడు. ఆ మాటలు ఎంత నిర్మలంగా వుంటాయో, ఆ నవ్వూ అంతే! అంత హాయిగా నవ్వేవాళ్ళని. అంత దయగల చూపులనీ నేను యిదివరకెన్నడూ ఎరుగను. దాదాపు రోజూ వస్తూనే వున్నాడు. ఆదివారాలు అసలు తప్పడు. ఆ మాటలు, అతనలా రావటం నాకు చాలా అలవాటయిపోతున్నాయి. అతనికి మట్టుకు అలా కాదు. ఖబుర్లు చెప్పేందుకు మనుష్యులూ, తను చెప్పేది గ్రహించే తెలివిగలవాళ్లు చుట్టూ వుంటే చాలు. ఎవరివంకా ఎగాదిగా చూడడు. ప్రత్యేకం ఒక మనిషి కోసం అతను యిక్కడికి వస్తున్నట్లు తోచదు.

* * *

12–10–57

"ఎంతసేపు యిలా కూర్చోడం! అలా బైటికిపోదాంరండి. కాస్త నడిచినట్లు వుంటుంది". నా అంగీకారంకోసం ఎదురు చూడకుండా లేచి నుంచుని బూట్లు సరిచేసుకుంటున్నాడు. ఇంట్లో ఎవరూ లేరు. పిన్ని లోపల వంటచేస్తూంది. వనజ, పద్మ ఏదో సినిమాకి వెళ్ళారు. కాలేజీనుంచి అప్పుడే వచ్చేనేమో చాలా అలసటగా వుంది, కదలాలని లేదు.

"క్షమించాలి. చాలా టైర్ అయి వున్నాను" ఎలా అనగలిగానో కాస్త గట్టిగానే అన్నాను. "ఓకే! అలాగయితే యిక్కడే కూర్చుందాం" నిరాశ చెందినట్లుగానీ, మరే భావంగానీ లేదు ఆ ముఖంలో.

* * *

4–12–57

"మంచినాటకం ఒకటుంది, షేక్సుపియరు ప్లే. రాకూడదూ?"

అన్నాడు యివాళ యధాలాపంగా. నాకు చాలా ఆశ్చర్యం వేసింది. ఆ చనువుకి చిరాకు కలిగింది, కానీ ఎందుకో ఏం అనలేక పోయాను. 5 నిముషాలు నిశ్శబ్దంగా గడచిపోయాయి.

"చదువుకున్నవారు. మీకు యిలాటి భావాలు వుంటాయనుకోలేదు. అయినా నేను మంచివాణ్ణి" అతను నవ్వుతున్నాడు. నేను నేలకేసి చూస్తున్నాను, ఉన్నట్లుండి అతనిముఖం సీరియస్‌గా అయిపోయింది.

"మా అమ్మకి యివాళ 103 జ్వరం, మూసినకన్ను తెరవకుండా పడుకుని వుంది. నాకు పిచ్చెక్కినట్లు వుంది. ఇక్కడికి రాకూడదనీ, అలా ఒంటరిగా నడుచుకుంటూ పోవాలనీ అనిపించింది. కానీ తీరా బయల్దేరాక నా కాళ్లు నన్ను యిటే లాక్కొచ్చాయి."

అతను రుమాలుతో ముఖం తుడుచుకున్నాడు. నాకు జాలి వేసింది. చాలా జాలివేసింది. చప్పున లేచి "పదండి" అన్నాను.

ఆరోజు మేం నాటకానికి వెళ్లలేదు. గోదావరీతీరం వరకూ అలా నడుచుకుంటూ వెళ్లాం.

*　　　*　　　*

26–1–58

అలా వెళ్లటంలో నాకు తప్పేం కనుపించలేదు. కానీ ఆ మొదటిరోజు అతని వ్యక్తిగత జీవితానికి సంబంధించిన విషయాలు చాలా చెప్పాడతను. అలాటి అవకాశం దొరికినందుకు నాకు చాలా ఆనందం వేసింది. ఆ ఆనందం తాత్కాలికమైందికాదు. నా చేతికి సంకిళ్లు బిగిస్తోంది. ఊపిరాడ నివ్వటంలేదు. చాలా భయంగా వుంది. జీవితంలో కొత్త ఆనందం, సొంపు, మాధుర్యం రేపుతున్న ఈ ఆనందం నన్ను శాశ్వతంగా కట్టివేయదుకదా! ఏమో! చాలా భయంగా వుంది!

*　　　*　　　*

23–3–58

ఆ రోజు పౌర్ణిమ.... యిద్దరం పార్కులో కూర్చునివున్నాము. వాళ్ల నాన్న జైలుకి వెళ్లటం, పీటలమీద అక్క పెళ్లి ఆగిపోవటం, యివన్నీ అతను చెప్పుకుపోతున్నాడు. నేను 'వూ' కొడుతున్నాను నాకు జాలి వేసింది. చాలా జాలివేసింది. అతని చేతిని నా చేతిలోకి తీసుకుని, "అబ్బ! యింత వయసుకే యింత జీవితం చూశారా?" అని అడగాలనిపించింది. అతనికి ఏ విధంగానైనా సహాయం చేయాలని అనిపించింది. అది ఫలానా అని చెప్పలేను. దాని నిర్వచనం మాటలలో కష్టం.

*　　　*　　　*

2–4–58

క్షణికంలో కలిగిన భావం కాదు నా కది. చాలా రోజులుగా పాతుకుపోయిన భావ పరంపరల ఫలితం. అతని జీవిత భాగస్వామి అయి, సుఖం, దుఃఖం పంచుకోవాలనే పవిత్ర వాంఛ అది. కానీ నా హృదయంలోనే పదిలపరచుకోవాలన్న ఆ వాంఛ, అనుకోనంతగా బయటపడి పోయింది. మొదట అతనికే పట్టుపడి పోయాను.

"ఇంకా నయం! ఈ బీదవాణ్ణి చేసుకుని నువ్వేం సుఖపడతావు! ఈ ప్రపంచం చాలా విశాలమైంది." సలహా యో, మందలింపో తెలీదు. అతని ముఖం విచారంగా వుంది. రాత్రంతా ఏడుస్తూ పడుకున్నాను.

*　　　*　　　*

26–7–58

కానీ ఆ దిగులు ఆట్టేసేపు నన్ను బాధించలేదు, ఇవాళే అన్నాడతను నాతో.

"ఏమిటో అనుకున్నాను! ఇక్కడికి రాకుండా వుండలేను, నిన్ను చూడకపోతే ఎలాగో వుంటుంది," నాగుండె ఆగిపోయినట్లనిపించింది. వెంటనే ఏమనాలో కూడా తెలియలేదు. నెమ్మదిగా ఒంగి అతని ఒళ్లో తలపెట్టుకున్నాను. మరి మాటలు లేకపోయాయి ఆరోజు మా యిద్దరికీ.

*　　　*　　　*

30–8–58

పొద్దున లేచింది మొదలు నా మనసు ఏమీ బాగాలేదు. బాబాయి, పిన్ని, ఏదో గుసగుసలాడుకుంటున్నారు.

"చూడమ్మా! నువ్వు పరాయి పిల్లవి కాదు. అందుకని మనసు విప్పి నాలుగూ చెబుతున్నాను. చదవుకున్న దానివి. మళ్లీ ఏం అనుకోబోతావో అని నా భయం. నువ్వు అతన్ని గురించి ఏమనుకుంటున్నావో ఏమో, మన కులం కాదు. సంప్రదాయం కాదు. పెద్ద చదువూ లేదు కుటుంబం పెద్దది, బాధ్యతలు ఎక్కువ. ఖబుర్లు కని రావటం, పోవటం గానీ యితన్ని గురించి మాకు ఎక్కువ ఏమీ తెలియదు.

"నేను ఈ విషయం గురించి ఏమీ మాట్లాడలేను, వినాలనీ లేదు."

అంటూ బైటికి వెళ్లి పోయాము. సాయంత్రం అతనొస్తే సరిగ్గా మాట్లాడలేకపోయాను. ఏమనుకున్నాడో పాపం! నా మనసంతా గందరగోళంగా వుంది. కొన్ని విషయాలగూర్చి ఆలోచించేందుకే భయంగా వుంది.

*　　　*　　　*

4–10–58

ఇంటి దగ్గర్నుంచి దాదాపు రోజూ వుత్తరం వస్తోంది. నాన్నకి ఒంట్లో కులాసాగా లేదు. తమ్ముడు ఈ సంవత్సరం పరీక్ష తప్పాడు. నా మనసు ఏం బాగా లేదు. అతను కనుపిస్తే, ఆ ఖబుర్లు వింటే కాస్త తెరిపిగా వుంటుంది. అతనికి జీవితం పట్ల కొంతకూడా భయంలేదు. ఎంత క్లిష్ట సమస్యనైనా చిటికలో, చాకచక్యంతో

తేల్చివేస్తాడు. మనకున్న శక్తులన్నిటిలోకీ ముఖ్యమైంది మానసిక శక్తి. దాని సహాయంతో ఎంతయినా సాధించవచ్చు అంటాడు.

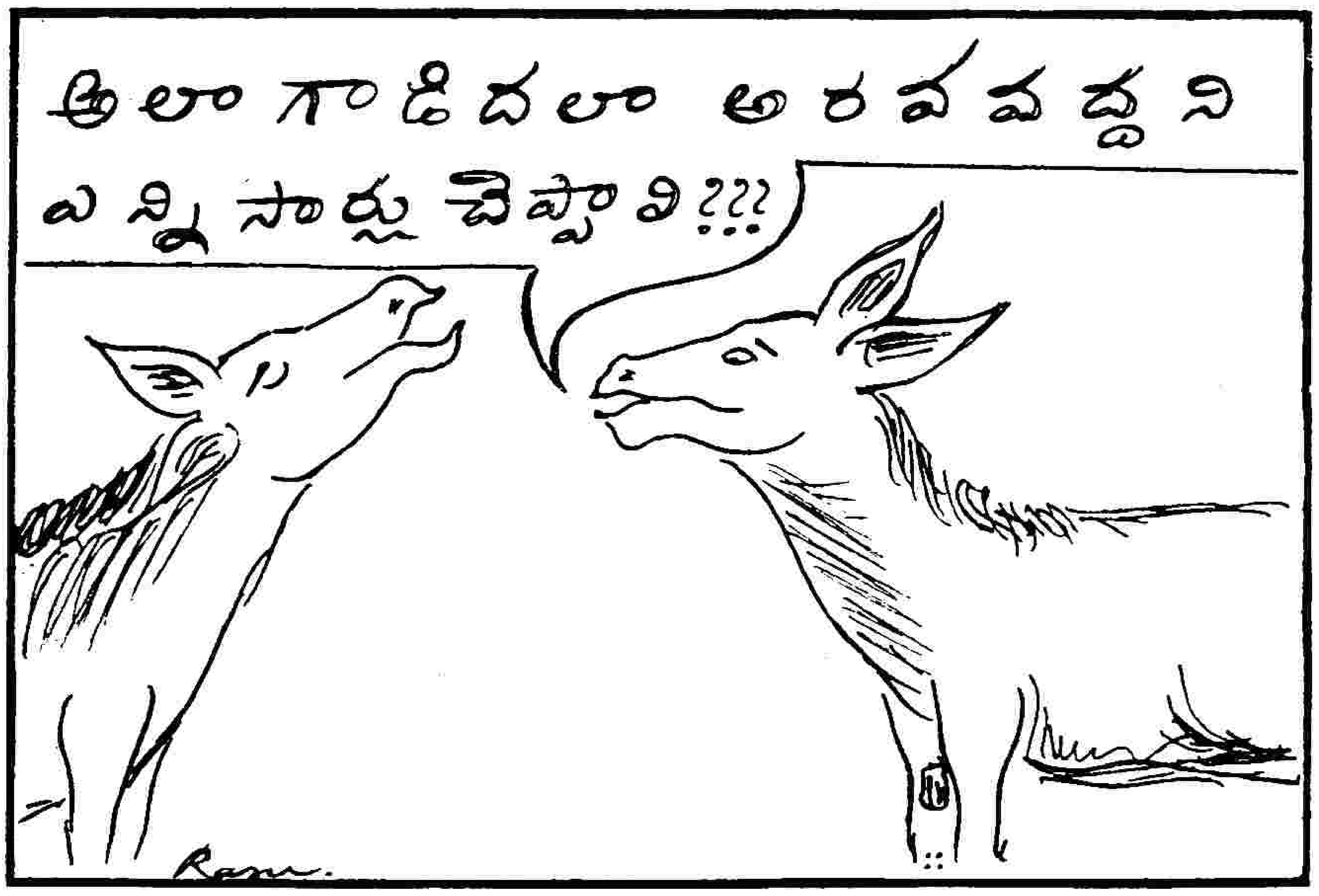

*　　*　　*

18–11–58

ఇంటి సంగతులు చెప్పక పోయినా అతను గ్రహిస్తున్నాడు. మునుపులా రావటంలేదు. పరీక్షలు దగ్గిర పడుతున్నాయి. ఈ మధ్యన అట్టే కలుసుకోవటంలేదు. జీవితం చాలా వెలితిగా వుంటోంది. అతన్ని చూసి చాలా రోజులయినట్లుంది. పుస్తకాలు పట్టుకొచ్చి యిస్తానన్నాడు. కానీ నౌఖరు చేత పంపాడు. ఇక్కడికి రావాలని లేదు కామోసు! లలిత, వనజ నన్ను చిన్న చూపు చూస్తున్నారు. బాబాయికి నామీద గౌరవం సన్నగిల్లింది. పిన్ని అమ్మకి ఏదో వుత్తరాలు రాస్తున్నట్లు అనుమానంగా వుంది. ఈసారి కనపడినప్పుడు పరిస్థితులన్నీ అతనికి చెప్పాలి.

*　　*　　*

6–12–58

గోదావరి ఒడ్డు ప్రశాంతంగా, చల్లగా వుంది. వెన్నెల బాగా కాస్తోంది. అలలమీంచి వస్తున్న గాలికి నా ఒళ్లు జలదరిస్తోంది. సిల్కుచీర కొంగు మెడచుట్టూ కప్పుకున్నాను. యిసుకలో అతని నీడకేసి చూస్తున్నాను. చాలాదగ్గిరగాకూర్చున్నా అతను నాకెంతో దూరంగా వున్నట్లున్నాడు ఇవాళ. కనుబొమలు కొద్దిగా ముడిపడ్డాయి. ఖబుర్లు, నవ్వులు లేవు. అతన్నల్లా చూస్తుంటే నాకెంతో జాలి వేసింది. కళ్లు చెమ్మగిల్లాయి. అతని చేతిని నా చేతిలోకి తీసుకుని, కళ్లమీద ఒత్తుకున్నాను. "ఏమైంది ! మిమ్మల్ని యిలా చూడటం యిదే మొదటిసారి!" అన్నాను. అతను తల పైకి ఎత్తలేదు, ఆ రెండో చెయ్యినికూడా నాకుయిచ్చి అలలకేసి చూస్తున్నాడు. అలా ఎంత సేపు కూర్చున్నామో, తిరిగి వచ్చేవేళకి చాలా పొద్దుపోయింది. ఏమీ మాట్లాడుకోపోయినా, మేమిద్దరం ఎంతో మాట్లాడుకున్నట్లు అనిపించింది నాకు.

*　　*　　*

8–3–59

రైలుకి యింకా అరగంట వుంది స్టేషనంతా ఆతురతగా చూస్తున్నాను. పిన్నికీ, వాళ్లకీ తెలుసు అతను వస్తాడని, అతన్ని చూడగానే దూరంగా జరిగి నిల్చున్నారు. వాళ్ల పిచ్చిగానీ యింక ఆ క్షణంలో మాట్లాడుకోవటానికి ఏముంటుంది? అతను బాబాయితో మాట్లాడుతూ మధ్యమధ్య నాకేసిచూస్తున్నాడు. నేను మూగగానే సమాధానం చెబుతున్నాను. గంట కొట్టారు బండిలో ఎక్కాను. కిటికీదగ్గరగా ఒంగి బైటికి చూశాను. అంతా చెల్లా చెదరుగా కనుపిస్తోంది. రైలు గబగబ వెళ్లిపోతోంది. ఆపుకోలేనంత దుఃఖం వచ్చింది. గొంతులో ఏదో అడ్డుపడ్డట్లు ఊపిరాడ లేదు.

*　　*　　*

10–2–60 గుంటూరు

స్కూలు, పిల్లలు, పేపర్లు దిద్దటం, మళ్లీ పాఠాలకి తయారవటం... ఈ జీవితంలో ఏంతో ఆనందం, తృప్తి నాకు. ఇంకా పై పరీక్షలకి కట్టాలని వుంది. కానీ వ్యవధి చిక్కటంలేదు. ఈవూరొచ్చి అప్పుడే సంవత్సరం కావస్తోంది. ఈ సారి సెలవులకి వెళ్ళకపోతే కోపాలు వస్తాయి. కానీ అతను వస్తానన్నాడు. ఎలా వెళ్లటం? ప్రతి ఉత్తరంలోనూ అతను ఈ రావటం గురించే వ్రాస్తున్నాడు. మరి యింటి దగ్గిర్నుంచి కూడా నా ప్రయాణంగురించే ఉత్తరాలు. ఈపాటికి యిక నన్నువాళ్లు వదులుకుంటారనుకున్నాను. కానీ లాభంలేదు, పెద్దన్నయ్యా మరీ పట్టుదలగా వున్నాడు. నేను ఈ గుంటూరు వదిలేసి హైద్రాబాదు మార్చుకోవాలని. నా మనసుకి మట్టుకు ఈ ఊరుకూడా కాదు యింకా పల్లె ప్రాంతాలకి ఎక్కడికైనా వెళ్లాలని వుంది. బస్తీ జీవితానికి దూరంగా, పచ్చని పొలాలమధ్య, నిర్మలమూ, ప్రశాంతమూ అయిన పల్లెలో వుంటే ఎంత బాగుంటుంది! ఈ మధ్య నా మనసేం చెప్మా యిలా పోతూంది??

*　　*　　*

21–4–60

స్కూలు మూసేశాక చాలా తీరిక కలిగినట్లుంది. ఈ ఒక్క నెలలో ఎన్ని పుస్తకాలు చదివానో? నాకే, ఆశ్చర్యంగా వుంది. అతను రేపు వస్తున్నాడు. ఈ 'రేపు' కోసరం జీవితమంతా కాచుకుని వున్నానా అన్నట్లుంది. రేపు మాట్లాడవలసిన విషయాలు నెమరు వేసుకుంటే నా హృదయం దడదడ కొట్టుకుంటోంది. అన్నం సయించటం లేదు. ఉదయం పేపరుకూడా సరిగ్గా చదవలేకపోయాను. అన్నట్లు రోజాపువ్వులు ఆ ఫ్లవర్ వాజ్‌లో పెట్టాలి. అతనికి "కరీంఖాన్" పాటలు యిష్టం. ఓ నాలుగు తెప్పించి వుంచాలి. నోట్సు పుస్తకాలు, బట్టలు గది చిందరవందరగా వుంది. సరిగ్గా సర్దాలి. అద్దంలో ముఖం చూచుకుంటే పీక్కుపోయినట్లు వుంది. నాలో చాలామార్పు వస్తోంది.

* * *

22–4–60

అతను స్తంభాని కానుకుని నిల్చుని వున్నాడు. నేను ఎదురుగా కుర్చీలో కూర్చుని వింటున్నాను. కొంతవరకే ఆ మాటలు నాకు వినపడ్డాయి. ఆ తర్వాత మరింకేమీ వినలేక పోయాను. కళ్లు చీకట్లు క్రమ్మి, పక్కకి ఒంగాను. భూమిలోకి కృంగి పోతానేమో దేన్నయినా ఆధారంగా పట్టుకుందామన్నట్లు నా చేతులు కుర్చీకర్రని వెతుకుతున్నాయి. ఎంతసేపు అలా కూర్చున్నానో తెలియదు. తెలివి వచ్చేసరికి అతనక్కడలేడు, గుమ్మం దగ్గిరగా నిలబడి, బైటికి చూస్తున్నాడు. నాకు జాలివేసింది, చాలా జాలివేసింది. అంతగా ఎప్పుడూ నాకు దిగులూ, బాధా వెయ్యలేదు. వెనుకగా వెళ్ళి అతని దగ్గిరగా నిలబడ్డాను.

"ఎంతసేపూ నా సుఖంగురించీ, కలల గురించీ, తాపత్రయ పడ్డాను. మీ గురించి ఆలోచించలేక పోయాను. జీవితం చాలా చిత్రమైంది. మనస్నేహం చివరికి యిలా ఓ శాపంలా పరిణమిస్తుందనుకోలేదు."

అతను వెనక్కి తిరిగేలోపు నేను గదిలోకి వెళ్ళి తలుపు వేసుకున్నాను. దీపం ఆరిపోయింది.

* * *

30–7–60

వెలుగున్నచోట నడవటం సులభమే. చీకట్లో వెలుగు చేసుకోవటమే జీవితం. నా విషయంలో యిది అక్షరాలా నిజమయింది. తల్లి ఆత్మశాంతి కోసరం, కుటుంబ క్షేమం కోసం అతను ఒక త్యాగం చేయబోతున్నాడు. అందులో నా సహాయం ఎంతయినా అవసరం అతనికి. నేను అతన్ని మర్చిపోగలిగితే, నా జీవితాన్ని మరోబాట నడిపించ గలిగితే అతను ఈ బంధనాన్నుంచి విముక్తి పొందుతాడు. అతని వైపునుంచి ఎన్నో యిబ్బందులు, ఒడిదుడుకులు సర్దుకుంటాయి.

"నిన్ను వివాహమాడే అదృష్టం నాకీ జన్మలో లేదు. నేను అభాగ్యుణ్ణి."

ఆ మాటలు వింటుంటే, మొదలంటా నన్ను ఎవరో నరికివేసినట్లయింది. ఏదో భయం, బాధ, వెదిమలు ఒణికాయి. ముచ్చెమటలు పోశాయి. తలతిరిగి నట్లయింది. నా మనసులో రకరకాల భావాలు, అనుమానాలు పరుగెత్తనారంభించాయి. కానీ నాహృదయం నిండా అమితమైన జాలి, కరుణ నిండుకున్నాయి. ఉప్పెనగా వచ్చిన ఆ అనుభూతి మరి యితర భావాలన్నిటినీ ముంచి వేసింది.

* * *

3–2–61 హైద్రాబాదు

చాలా రోజుల తర్వాత యింటికివస్తే ఏదో కొత్తగా వుంది. అంతా మామూలుగానే వున్నారు. మార్పు నాలోనే. ఎవరూ అతన్నిగురించి అడగలేదు. ఆ విషయం తెలియనట్లే మసలుకుంటున్నారు. ఇంతటి సంస్కారంగల మనుష్యుల మధ్య వుండేందుకు ఎంత నోచుకోవాలో? మళ్ళీ వుద్యోగం చేయాలని వుంది. ఇంట్లో తోచటంలేదు. పెద్దన్నయ్య తనతో బొంబే రమ్మంటున్నాడు. వెళ్ళాలని లేదు. కానీ యిక్కడ చేసేదేముంది? అక్కడేదయినా వుద్యోగ ప్రయత్నం చేయవచ్చేమో! నేనెప్పటికయినా కోలుకుంటానా?

* * *

1–11–61

గతాన్ని గురించి ఆలోచించీ యిక నేను చేసేదేమీ లేదు. వర్తమానమూ నాకు చింతలేదు. యిక భవిష్యత్తు ఎలాగున్నా ఒకటే. ఈ మూడ్‌లోనే పెళ్లికి ఒప్పుకున్నాను. జీవితం నన్ను చాలా మోసం చేసింది. లేదు, లేదు. నన్ను నేనే మోసం చేసుకున్నాను,.... కానీ.... జీవితంతో రాజీపడాలి....తప్పదు. అర్థంలేని నా జీవితానికి ఓ అర్థం కల్పించుకోవాలి, అని నిశ్చయించు కున్నాను.

శూన్యంగా కనుపిస్తున్న నా భవిష్యత్తులో ఓ చుక్క వెలిగింది.

* * *

సావిత్రి పుస్తకాన్ని మూసింది, కిటికీ వూచలకి తల ఆనించి బైటికి చూసింది. వాన జోరు హెచ్చింది. చెట్ల పచ్చదనం తప్ప బైటంతా అలుక్కు పోయినట్లు వుంది. పాల కుర్రాడు తిరిగి వెళుతూ కామోసు, చెట్టు కింద ఆగాడు. జల్లు లోపలికి వచ్చి సావిత్రి తడుస్తోంది. రివ్వున గాలి వీచి దొడ్లో చెట్టుకొమ్మ విరిగి కింద పడింది.

"అమ్మాయి! సావిత్రీ! యింకా రావేమే!"

సీతమ్మ తలుపు బాదుతోంది.

సావిత్రి చేతిలో నలిగి, ముక్కలైన కాయితాలు బురద నీటిలో కలిసి పోయాయి. ★